

ข้อสังเกต
การประชุมสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ
ครั้งที่ ๕๗/๒๕๕๗
วันอังคารที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๗

เรื่องพิจารณา

ระเบียบวาระที่ ๓.๑ รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม เรื่อง การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. และร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยระบบการติดตามตัว โดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พ.ศ.

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายเสรี สุวรรณภานนท์

การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการกำหนดมาตรการการบังคับใช้ รวมทั้งวิธีการเพื่อความปลอดภัย เป็นการให้โอกาสบุคคลซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาคดีที่มีฐานะยากจนและไม่มีเงินประกันตัวได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวแทนการจำคุกกักขัง เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมและเป็นการสร้างความเท่าเทียมให้กับผู้ที่อยู่ในกระบวนการยุติธรรมทุกฝ่าย

นายวิทยา แก้วภราดัย

๑. การแก้ไขปัญหาด้วยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ควรดำเนินการควบคู่กับการสร้างความเข้าใจให้ฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย ทั้งเจ้าหน้าที่ตำรวจ พนักงานอัยการ และศาล เพื่อให้ทุกฝ่ายเกิดความเข้าใจ สามารถบริหารจัดการแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง และปฏิบัติกับผู้ต้องขังอย่างเท่าเทียมกัน

๒. วัตถุประสงค์หลักของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คือ การลดความแออัดในเรือนจำ ซึ่งคดีส่วนใหญ่ของผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ดังนั้น คณะกรรมการควรมีการพิจารณาศึกษาและแก้ไขปัญหาคดียาเสพติดเพื่อลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ เช่น การถอดยาเสพติดบางประเภทออกจากบัญชียาเสพติด ได้แก่ กัญชา เนื่องจากยาเสพติดประเภทนี้ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม รวมทั้งในประเทศต่าง ๆ ได้มีการถอดกัญชาออกจากบัญชียาเสพติด และนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ในการรักษาโรค

นายวันชัย สอนศิริ

๑. ควรมีการกำหนดวิธีการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) เพื่อความปลอดภัยในการนำมาใช้ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน และเป็นการลดช่องว่างในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมทั้งช่วยสร้างความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้หากสามารถผลักดันการปฏิรูปให้สัมฤทธิ์ผลก็จะก่อให้เกิดประโยชน์กับผู้ต้องขังในอีกหลายกลุ่ม เช่น กลุ่มผู้ต้องขังที่จะถึงอันตราย

แก่ชีวิตถ้าต้องจำคุก เช่น โรคมะเร็งระยะสุดท้าย เป็นต้น หรือกลุ่มที่เจ็บป่วยเรื้อรังต้องรักษาอย่างต่อเนื่อง เช่น โรคไต เป็นต้น หรือกลุ่มที่มีเหตุอันควรได้รับการดูแลสุขภาพบังคับให้จำคุกด้วยเหตุอื่น ๆ เช่น ตั้งครรภ์ เป็นต้น

๒. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา อาจไม่เหมาะสมกับการกระทำความผิดบางประเภท ดังนั้น ควรมีการกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาและแยกประเภทการกระทำความผิดที่ชัดเจน เพื่อให้การคัดเลือกและกลั่นกรองผู้ต้องขังเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้ต้องขังทุกคนได้รับความเป็นธรรม

๓. การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ควรดำเนินการพิจารณาเกี่ยวกับงบประมาณ อุปกรณ์ และความพร้อมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การปฏิรูปเป็นไปด้วยความมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

นายสุรินทร์ จีรวชิษฐ์

เนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุ และเป็นกระบวนการที่ทำให้ต้องสูญเสียงบประมาณในการดำเนินการอย่างสิ้นเปลือง ดังนั้น คณะกรรมการควรมีการพิจารณาศึกษากระบวนการป้องกันปัญหาร่วมด้วย เพื่อช่วยยับยั้งให้คนกระทำความผิดลดลง ซึ่งจะเป็นการลดภาระเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้

นายชูชัย ศุภวงศ์

๑. ควรกำหนดเป้าหมายการดำเนินการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เช่น ภายในระยะเวลา ๑ ปี สามารถลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นจำนวนเท่าใด เป็นต้น ซึ่งจะส่งผลให้มีทิศทางในการดำเนินการที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

๒. ควรมีการวิเคราะห์ต้นทุนและประโยชน์ของโครงการ (Cost-Benefit Analysis: CBA) ที่แสดงให้เห็นว่าหากมีการใช้งบประมาณเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา จะทำให้ได้รับความคุ้มค่าและประโยชน์มากเท่าใด เพื่อเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจของภาครัฐในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

๓. ควรนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้กระทำความผิดและได้รับโทษตามคำพิพากษา เพราะจะลดทุกขภาวะและความเหลื่อมล้ำทางสังคมทั้ง ๕ มิติ ได้แก่ รายได้ โอกาส สิทธิ อำนาจ และศักดิ์ศรี รวมทั้งจะลดจำนวนของผู้ต้องขังในเรือนจำด้วย

นายเพิ่มพงษ์ ขวลิต

๑. ในอดีตเน้นการใช้นโยบายทางอาญาแบบปราบปรามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวด แต่ก็ไม่สามารถลดจำนวนผู้ต้องขังได้ ดังนั้น ควรนำนโยบายทางอาญาแบบผ่อนปรนโดยเฉพาะการใช้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวผู้กระทำความผิด

๒. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวควรบูรณาการการทำงานร่วมกัน เพื่อให้การดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเกิดความเป็นเอกภาพ

๓. เนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวโดยเฉพาะการใช้กำไลข้อมืออาจมีลักษณะเป็นการประจานผู้กระทำความผิด ดังนั้น ควรพิจารณาเลือกอุปกรณ์ให้มีความเหมาะสม เช่น การใช้อุปกรณ์ในลักษณะเป็นนาฬิกาข้อมือหรือฝังอุปกรณ์ในร่างกาย เป็นต้น

๔. เมื่อนำมาตรการการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้กระทำผิด ควรพิจารณาการเพิ่มเติมเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถดำรงชีวิตในสังคมเช่นบุคคลทั่วไป เช่น สร้างความรู้ความเข้าใจให้กับสังคมว่าผู้กระทำผิดสามารถกลมกลืนและฟื้นฟูให้อยู่ร่วมกับสังคมได้ รวมทั้งการเตรียมความพร้อมในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

๕. เนื่องจากการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้กระทำผิดต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก จึงควรสร้างแรงจูงใจให้เอกชนร่วมบริจาคเพื่อลดงบประมาณของภาครัฐ

นายสังคิต พิริยะรังสรรค์

เนื่องจากนโยบายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่มุ่งเน้นลงโทษผู้กระทำความผิด จึงมีการกำหนดวาทกรรมคำว่า ยาเสพติด เป็นสิ่งที่ไม่ดีร้ายแรงและผิดกฎหมาย รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายมีบทลงโทษผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดที่ไม่สมเหตุสมผลและบิดเบือนจากข้อเท็จจริง เช่น ผลงานวิจัยพบว่า เมทแอมเฟตามีนอันตรายน้อยกว่าเหล้าและบุหรี่ แต่กฎหมายกลับมีบทลงโทษร้ายแรงกว่าเหล้าและบุหรี่ ดังนั้น ควรปรับปรุงนโยบายและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดให้สอดคล้องกับมิติที่ประชุมสมัชชาสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดซึ่งกำหนดให้ “ผู้ติดยาเสพติดเป็นผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร” รวมทั้งควรปรับปรุงกระบวนการยุติธรรมในการลดจำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ

นายนิกร จำนง

๑. ควรคัดกรองผู้กระทำผิดให้มีโอกาสปรับตัวอยู่ในสังคมและได้รับการยอมรับเข้าร่วมงานกับภาครัฐและภาคเอกชน รวมทั้งรัฐควรส่งเสริมอาชีพให้ผู้ต้องหาสามารถดำรงชีพได้ด้วยตนเอง

๒. เป้าหมายของการลงโทษผู้กระทำผิดคือความปลอดภัยของสังคม ดังนั้น การประเมินผลการดำเนินงานของการนำระบบอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำผิด จึงไม่ควรวัดถึงจำนวนงบประมาณ จำนวนอุปกรณ์หรือผู้กระทำผิดที่สวมใส่อุปกรณ์ติดตามตัวมาใช้กับผู้กระทำผิด แต่ควรประเมินว่าสามารถคืนคนดีสู่สังคมมากน้อยเพียงใด

พลตำรวจเอก ชิตชัย วรณสถิตย์

ปัจจุบันอาชญากรรมเกิดขึ้นบ่อยครั้งและมีรูปแบบที่ซับซ้อนเพื่อให้สามารถป้องกันและจับกุมผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรพัฒนาระบบ Digital community watchdog คือ การให้ประชาชนใช้กล้องบันทึกภาพเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านแอปพลิเคชันแล้วส่งไปยังหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่ทำการประมวลผลและแจ้งเหตุให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบไปดำเนินการ เพื่อป้องกันการกระทำความผิดหรือความประพฤติที่ไม่ถูกต้องของสมาชิกในสังคม

พลตำรวจโท สุวิระ ทรงเมตตา

๑. หลักการสำคัญประการหนึ่งของการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ได้แก่ หลัก Deterrence คือ การทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวกฎหมาย กลัวการถูกจับกุม และกลัวการลงโทษ แต่หากผู้กระทำผิดไม่กลัวกฎหมายและการลงโทษก็จะไม่เกรงกลัวต่อการกระทำความผิด ดังนั้น การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวจึงควรใช้เป็นมาตรการเสริมเท่านั้น รวมทั้งไม่ควรอ้างว่ามีอุปกรณ์ติดตามตัวแล้วจึงปล่อยตัวผู้กระทำผิดโดยไม่มีหลักประกัน

๒. เนื่องจากมีผู้ถูกคุมประพฤติจำนวนมากหลบหนีการคุมประพฤติ ดังนั้น เพื่อเป็นการป้องกันการหลบหนีของผู้ถูกคุมประพฤติที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว จึงควรออกกฎเกณฑ์กรณีผู้ถูกคุมประพฤติไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดก็จะไม่พิจารณาให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวอีก

๓. รายงานของคณะกรรมการการควรเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดลองและความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้ถูกคุมประพฤติ รวมทั้งงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องดังกล่าว

๔. สถิติผู้ต้องหาที่พ้นโทษและกระทำผิดซ้ำคิดเป็นร้อยละ ๖๙ ของผู้กระทำความผิดที่ถูกจับกุมในทุกข้อหา ดังนั้น ควรใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้ต้องหาที่พ้นโทษสักกระยะหนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้กระทำความผิดซ้ำอีก

ระเบียบวาระที่ ๓.๒ รายงานของคณะกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านสังคม เรื่อง ปฏิรูป
สวัสดิการสังคมโดยหลักศาสนาและวัฒนธรรม และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริม
การจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ข้อสังเกตของสมาชิกในที่ประชุม

นายปานเทพ กล้าณรงค์ราญ

นอกเหนือจากการปฏิรูปสวัสดิการสังคมโดยหลักศาสนาและวัฒนธรรม ที่จะช่วยกล่อมเกล่า
ให้ประชาชนในชุมชนเกิดจิตศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเชื่อและความมุ่งมั่นในการร่วมกัน
แก้ไขปัญหาความยากจนของสมาชิกในชุมชน ควรดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึกและสมรรถนะในการดำรงชีวิต
ที่ถูกต้องตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยจัดโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การฝึกอบรม และการสัมมนา
เชิงปฏิบัติการในชุมชน เป็นต้น เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ประชาชนในชุมชน
หลุดพ้นจากความยากจน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายสำคัญของการปฏิรูปสวัสดิการสังคม และทำให้ทุกศาสนาอยู่
ร่วมกันอย่างสันติสุข รวมทั้งส่งผลให้ระบบสวัสดิการเกิดความมั่นคง และยั่งยืน

นายนิกร จำนง

๑. เนื่องจากรายงานของคณะกรรมการไม่มีการระบุสภาพและลักษณะปัญหาที่เพียงพอหรือ
แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการปฏิรูปด้านสวัสดิการสังคมโดยหลักศาสนาและวัฒนธรรม ดังนั้น
คณะกรรมการควรดำเนินการศึกษาสภาพและลักษณะปัญหาที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาใช้ประกอบ
รายงานการปฏิรูปเพิ่มเติม

๒. แม้การจัดสวัสดิการสังคมจะเป็นแนวคิดที่เน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน แต่ผู้มีส่วนสำคัญ
ในการจัดสวัสดิการสังคมยังคงเป็นภาครัฐ ซึ่งทำหน้าที่ส่งเสริมระบบสวัสดิการสังคมที่มีประชาชนและชุมชน
เป็นศูนย์กลางให้ดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและเป็นหลักประกัน
ในการสร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชน ดังนั้น คณะกรรมการควรดำเนินการทบทวนการปฏิรูป
การจัดสวัสดิการสังคมโดยหลักศาสนาและวัฒนธรรม เนื่องจากการปฏิรูปดังกล่าวอาจทำให้การปฏิบัติหน้าที่
ของภาครัฐลดลงโดยไม่มีคามจำเป็น รวมทั้งอาจทำให้เกิดประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความขัดแย้งทางหลักศาสนา
และวัฒนธรรม

กลุ่มงานคณะกรรมการการป้องกันและบรรเทา

ผลกระทบจากภัยธรรมชาติและสาธารณภัย

สำนักกรรมการ ๓